מתני' בין ליבם אחד. בין שזקוקה ליבם אחד בין לשני יבמין אמר ר' אליעזר יפר. ומוקמינן ליה בגמרא בשעשה בה מאמר אחד מהן: **ומה אשה שקנה הוא לעצמו.** כגון הנושא אשה בעצלתא **שהקנו לו מן השמים.** יבמה שחייבו לו מן התורה: **שאין לאחר רשות בה.** המקדש אשה מן השוק לאחר שקידשה לא תפסי בה קידושי מאדם אחר ואהכי מצי מיפר: **שיש לאחר רשות בה.** שאם עשה בה מאמר יבם זה ובא אחיו אח"כ ועשה בה מאמר תפיס בה כדאמר (יבמות נ.) יש מאמר אחר מאמר: **דבריך בשני יבמין.** דבשני יבמין מצית למימר כי האי גוונא: **מה אתה משיב על יבם אחד.** בהא לא מצית למימר שיש לאחריס רשות בה הואיל ואיכא יבם אחר ואת לא משית חילוק בין יבם אחד לשני יבמין: **א"ל אין היבמה גמורה לאישה.** שאם בא עליה זר אין נסקל שאין בה לא דין ארוסה ולא דין אשת איש ואין חייבין עליה אלא לאו דלא תהיה אשת המת וגו' (דברים כה): **כשם שארוסה.** בעלמא גמורה לאישה שנסקלין על ידה: **גמ' קסבר אין זיקה.** ואפילו ליבם אחד אינה זקוקה דתיהוי כאשתו עד שתכנס לחופה: **ור' יהושע סבר יש זיקה.** ולהכי לאחד יפר אבל לשניס אינו מיפר דאין ברירה לאיזה מהן זקוקה ולאיזה מהן מתיבם אע"ג דאמרי' (יבמות כד.) מצוה בגדול ליבם מ"מ אם בא עליה קטן קנאה: **לעולם קסבר ר"א יש זיקה.** והיינו טעמא דאפילו לשניס יפר בשעשה בה האחד מאמר דהשתא יש ברירה ואליבא דב"ש דאמרי דמאמר קונה קנין גמור והיא זקוקה: **אבל בשני יבמין לא.** ה"מ ביבם אחד. דיש שיהא ידוע בשעת הפרה וכן כתב רש"י ז"ל בפרק ד' אחיס (יבמות כט:) וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע סבר דזיקה ככנוסה דמיא דהא לא אשכחן דאמר הכי אלא רבי אושעיא אליבא דר"ש ואתותב התם ברים פרק כילד ביבמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אתותב אלא למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אנן מצינן למימר דס"ל לרבי יהושע ההוא טעמא מי נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלא דהוא כארוסה ומיפר בשותפות ואף על גב דברים הך סוגיא סבירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכח לקמן הכי איכא דאמר מי אפשי סגי אע"ג דבהפרה לא מהני כדאיתא לקמן (עח.) זה נ"ל. ועוד דנהי דאמרינן הכא על דעת בעלה לא קפדינן אלישנא אלא הכי קאמרינן דאין בנבה שיתקיים הנדר מי קפיד ביה בעלה אבל מאן לימא לן דעל דעת הכי משמע דימא דנודר על דעת חברו מצי מיידך למישרי ליה אלא ודאי כדכתיבנא:

מתני' שומרת יבם וכו' ר"א אומר יפר. מסקינן בגמרא דיפר בשותפות אבל קאמר ובשעשה בה מאמר: **רבי יהושע אומר לאחד ולא לשנים.** משום דס"ל אין ברירה וכדנפרש בגמרא בס"ד: **רבי עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים.** דגריע ליה יבם מארוס ואפי' בשותפות לא מצי מיפר: **ומה אשה שקנה הוא עצמו.** שאינה שומרת יבם אלא הוא קדשה לעצמו הרי הוא מיפר נדריה בשותפות דאבל: **אשה שהקנו לו מן השמים.** שומרת יבם שהיא קנויה לו בלא קדושין שאסורה לכל אדם עד שיחלוץ לה אינו דין שיפר נדריה בשותפותיה דאבל: **עקיבא דבריך בשני יבמין.** דכל אחד יש לו רשות בה: **כשם שארוסה גמורה לאישה.** מפרש בגמ'(ו): **גמ' כשלמא ר"ע קסבר אין זיקה.** שהיבמה זקוקה ליבם לא אלימא כארוסין ומשום הכי לא מצי מיפר: **ורבי יהושע סבר יש זיקה.** דאלרבה אלימא טפי מארוסין דהוא כנוסה ומש"ה יפר יבם לחודיה דהשתא הכי קס"ד מיהו אין ברירה דהיכא דשני יבמין אין ברירה למי היא זקוקה ולמי תהיה לאשה ומש"ה אפילו שניהם אינן יכולין להפר דכיון דבשעת הפרתן אין ברור לנו מי הוא אישה אין הפרתן כלום דרחמנא אמר אישה יקימנו ואישה יפירנו דבעינן שיהא ידוע בשעת הפרה וכן כתב רש"י ז"ל בפרק ד' אחיס (יבמות כט:) וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע סבר דזיקה ככנוסה דמיא דהא לא אשכחן דאמר הכי אלא רבי אושעיא אליבא דר"ש ואתותב התם ברים פרק כילד ביבמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אתותב אלא למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אנן מצינן למימר דס"ל לרבי יהושע ההוא טעמא מי נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלא דהוא כארוסה ומיפר בשותפות ואף על גב דברים הך סוגיא סבירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכח לקמן הכי איכא דאמר מי אפשי סגי אע"ג דבהפרה לא מהני כדאיתא לקמן (עח.) זה נ"ל. ועוד דנהי דאמרינן הכא על דעת בעלה לא קפדינן אלישנא אלא הכי קאמרינן דאין בנבה שיתקיים הנדר מי קפיד ביה בעלה אבל מאן לימא לן דעל דעת הכי משמע דימא דנודר על דעת חברו מצי מיידך למישרי ליה אלא ודאי כדכתיבנא:

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר"ע אומר לא לאחד ולא לשנים אמר ר"א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות א"ל ר' יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה (ו) ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה: גמ' בשלמא ר"ע סבר אין זיקה ור"י סבר יש זיקה אלא ר"א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה אמר ר' אמי כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע (ז) אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי (ח) אחותי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' (ט) אליעזר דאמר מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות (י) וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

תגן

מתני' (ו) שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר"ע אומר א לא לאחד ולא לשנים אמר ר"א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות א"ל ר' יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה (ו) ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה: **גמ'** בשלמא ר"ע סבר ב יש זיקה אלא ר"א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה אמר ר' ג אמי כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע (ז) אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי (ח) אחותי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' (ט) אליעזר דאמר מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות (י) וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

תגן

מו א מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה כג טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

מז ב מיי' פי"ח מהלכות יבום הלכה יד סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קנו סעיף ה:

מח ג מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה כד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

הגהות הב"ח

(א) בבשנה אין היבמה גמורה (ליבם) תז"ת. וז"כ ס"ח לאישה וכן הוא לקמן דף ע"ח: (ב) גמ' ור' יהושע אמר לך: (ג) שם דכי אתי אחותה: (ד) רש"י ד"ה מי איכא וכו' דמצי מפיק: (ה) ר"ה ולר' אלעזר וכו' שמי בתיס דלהא מילתא:

מוסף רש"י

ר"א אומר יפר. אחד מהם לא נדרה (יבמות כט:). **לאחד אבל לא לשנים.** שומרת יבם אחד יפר אבל שומרת לשני יבמים לא יפר לא זה ולא זה (שם). אין זיקה. דתיהוי ככנוסה (שם). **לדחות בצרה.** בתחומה שנפלה לפניו אחר מאמר זו (שם). ואיתחייב לה מזונות. דלמנינא בהמולך (מא:) עמד בדין ונכתב מזונית משל יבם, דמהשתא בעלה הוא ועל דעתו נודרת על מנת שילקה (שם כט:).

פירוש הרא"ש

מתני' שומרת יבם. מלפה וממתנת ליבם כמו ואביו שמר את הדבר ובגמרא מפרש פלוגתייהו: **אשה** שקנה הוא לעצמו. היינו ארוסתו הרי הוא מיפר נדרייה בשותפות עם אביה: **אשה שהקנו לו מן השמים.** היינו יבמתו: **אינו דין שיפר** נדריה. עם אחר: שאין **לאחרי**". אחי הבעל: שיש **לאחרי**". לשאר יבמין: **דבריך בשני יבמין.** ובזה יש להשיב על ק"ו דר"א: מה אתה משיב מיתה הבא עליה, כמו בארוסה שחייבי עליה קקילה הבאים עליה: גמ' **אין** זיקה. דלא אמרי' זיקה ככנוסה, ופלוגתא היא ביבמו' פ' כילד (יז:) דפליגי בשומרת [יבם] שמתה אם אסור (בתמוהה) [בתמה], ור"ע סבר אין זיקה, הלכך אסו' להפר: ור"י סבר יש זיקה, בתר יבם הלכך מפר: מיהו אין ברירה. כלו' ובתרי אין זיקה דאין ברירה למי היא זקוקה הילכך לא אי בתרי יש זיקה אמאי אלא לר' אליעזר מ"מ. אי בתרי דמפר, דליכי מ"ד בתרי דיש זיקה. וק' דכי נמי יש זיקה אמאי מפר, דהא זיקה דרבנן הוא ואין נקל מחמת כן לומר שיפר, ועו' מי עדיף' זיקה מארוסה דאין מפר ארוס בלא אב: בגון שעשי בה **מאמר.** וסבר כב"ש דאי' מאמר קונה קנין גמור, ומן התורה קונה מאמר ביבמתו דדרשי' ולקחה לו לאשה (דברים כה) לגזלה מלתא כאשה (עי' קידושין יד.): ור' יהושע ה"מ בחד יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קנין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל בב' יבמין מי איכ' מידי דאי אחי אחותה אסרה ליה בביאה אם בא על יבמה האחרת, או בגיטה, דלב"ש נמי פטיל לה בגיטה מדרבנן מי... דפטיל מדרבנן, אלמא מדרבנן אינה קנוי' לו לגמרי, יש לנו (להשוות) ולומר מדרבנן אינו יכול להפר: **ולר' אליעזר דא.** פ' ד' אחין (יבמות כט.): **מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** כלומר התם שלב' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד ואלו אלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה) דמאמר קונה קנין גמור כדדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דווקא לדחות בצרה בלבד], אבל אי בעי לאפוקי בגיטא לא מצי מפיק לה, דאית להו מיעוטא דבפ"ק דקידושי' (שם) ודאמה ביאה גומרת לה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מצי אפוקה בגיטה, ואית [להו] רבוי לענין דקונה לדחות בצרה: **מאי איכ' למימר.** אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט:) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אמ' דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, להפרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [בתר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהת מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשי בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קניין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל בב' יבמין מי איכ' מידי דאי אחי אחותה אסרה ליה בביאה אם בא על יבמה האחרת, או בגיטה, דלב"ש נמי פטיל לה בגיטה מדרבנן מי... דפטיל מדרבנן, אלמא מדרבנן אינה קנוי' לו לגמרי, יש לנו (להשוות) ולומר מדרבנן אינו יכול להפר: **ולר' אליעזר דא.** פ' ד' אחין (יבמות כט.): **מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** כלומר התם שלב' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד ואלו אלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה) דמאמר קונה קנין גמור כדדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דווקא לדחות בצרה בלבד], אבל אי בעי לאפוקי בגיטא לא מצי מפיק לה, דאית להו מיעוטא דבפ"ק דקידושי' (שם) ודאמה ביאה גומרת לה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מצי אפוקה בגיטה, ואית [להו] רבוי לענין דקונה לדחות בצרה: **מאי איכ' למימר.** אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט:) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אמ' דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, להפרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [בתר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהת מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשי בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

מאי איכ' למימר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט:) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אמ' דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, להפרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [בתר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהת מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשי בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

תוספות

מתני' שומרת יבם בין **ליבם אחד** כו' **ר"א או' יפר.** בגמ' מפ' טעמא: **ומה אשה מן השוק שקנה הוא לעצמו מפר** נדרה. כתיבא לרבי אלעזר דאיסה בשותפות עם אביה: **אשה שהקנו לו מן השמי'.** היינו יבמתו: **אינו דין שיפר** נדרה. עם אח': שאין **לאחרי**". אחי הבעל: שיש **לאחרי**". לשאר יבמין: **דבריך בב' יבמין.** ובזה יש להשיב על ק"ו דר"א: מה אתה משיב על **יבם אחד.** דבזה ימות ק"ו: **אין היבמה גמורה לאישה.** לענין שיתחייב מיתה הבא עליה, כמו בארוסה שחייבי עליה קקילה הבאים עליה: גמ' **אין** זיקה. דלא אמרי' זיקה ככנוסה, ופלוגתא היא ביבמו' פ' כילד (יז:) דפליגי בשומרת [יבם] שמתה אם אסור (בתמוהה) [בתמה], ור"ע סבר אין זיקה, הלכך אסו' להפר: ור"י סבר יש זיקה, בתר יבם הלכך מפר: מיהו אין ברירה. כלו' ובתרי אין זיקה דאין ברירה למי היא זקוקה הילכך לא אי בתרי יש לאמר אמאי אלא לר' אליעזר מ"מ. אי בתרי דמפר, דליכי מ"ד בתרי דיש זיקה. וק' דכי נמי יש זיקה אמאי מפר, דהא זיקה דרבנן הוא ואין נקל מחמת כן לומר שיפר, ועו' מי עדיף' זיקה מארוסה דאין מפר ארוס בלא אב: בגון שעש' בה **מאמר.** וסבר כב"ש דאי' מאמר קונה קנין גמור, ומן התורה קונה מאמר ביבמתו דדרשי' ולקחה לו לאשה (דברים כה) לגזלה מלתא כאשה (עי' קידושין יד.): ור' יהושע ה"מ בחד יבם אבל בב' יבמין מי איכ' מידי דאי אחי אחותה אסרה ליה בביאה אם בא על יבמה האחרת, או בגיטה, דלב"ש נמי פטיל לה בגיטה מדרבנן מי... דפטיל מדרבנן, אלמא מדרבנן אינה קנוי' לו לגמרי, יש לנו (להשוות) ולומר מדרבנן אינו יכול להפר: **ולר' אליעזר דא.** פ' ד' אחין (יבמות כט.): **מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** כלומר התם שלב' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד ואלו אלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה) דמאמר קונה קנין גמור כדדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דווקא לדחות בצרה בלבד], אבל אי בעי לאפוקי בגיטא לא מצי מפיק לה, דאית להו מיעוטא דבפ"ק דקידושי' (שם) ודאמה ביאה גומרת לה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מצי אפוקה בגיטה, ואית [להו] רבוי לענין דקונה לדחות בצרה: **מאי איכ' למימר.** אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט:) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אמ' דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, להפרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [בתר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהת מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשי בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

קסבר אין זיקה. ולא תשיבא ככנוסה ואפי' בחד אחת: ור' יהושע סבר יש זיקה. ומן התורה תשוכה ככנוסה ועדיפא מארוסה משום דלא מחסרא כניסת חופה מיהו אין ברירה כלומר הא דאמרי' שיש זיקה מדאורייתא היינו דוקא בחד אחת משום דחשיב כאילו כבר כנסה אבל בתרי אחי אין לברר למי מהיה ככנוסה הלכך אין זיקה כלל אע"ג דמצוה בגדול ליבם ה"מ למצוה בעלמא אבל מדאורייתא רמיא קמי תרוייהו ואם הלך הגדול למדינת הים כופין הקטן ליבם או לחלוץ: **אלא ר"א.** אפי' סבר יש זיקה כיון דאין לברר היאך יפר ואפי' שניהם ביחד אינן יכולין (לברר) [להפר] דכיון דלא תשיבא ככנוסה אפי' לאחד מהם וכאשה בעלמא היא לגבייהו: **כב"ש דאמרי מאמר** קונה קנין גמור. מן התורה דדרש ולקחה לו לאשה דע"י לקיחה נעשית אשתו: ור' יהושע סבר ה"מ בחד אחא בו'. ור' יהושע לא סבר כב"ש הלכך בחד אחת מיפר משום זיקה דתשיבא ככנוסה אבל בתרי אין זיקה ואפי' עשה בה מאמר כיון דאחות מצי למיפסלה עליה בגיטא לא מצי מיפר: **ולר' דאמר מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** גבי הא דתנן בפ' ד' אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד מופנה מת א' מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח"כ מת אחיו השני ב"ש אומרים אשתו עמו ויהלוו תלא משום אחות אשה וקאמר ר"א הא דקאמרי ב"ש דמאמר קונה מן התורה היינו דוקא לדחות אשת אחיו שנפלה עליה ועשית לה לרה בגיטה זו אבל אי בעי לאפוקה בגיטא לא מצי דאלילה נמי בעיא דאהני הך דרשא דפ"ק דקידושין (דף יד.) ויבמה ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה לענין זה דלא מצי לאפוקה בגיטא: **מאי איכא למימר.** אמאי מיפר כיון דאיכא אשתו גמורה: **הכא במאי עסקינן שעמד בדין ובירח בו'.** ר"א דסבר דמאמר לב"ש אינו קונה לחיות אשתו גמורה מיהו לה אפילו בלא מאמר דמאמר אינו מועיל לענין הפרת נדרים ומיירי בשעמד בדין וכגון שאחד מן היבמים הלך למדינת הים והעמידה אחד בדין וברח ופסקו לה מזונות משלו כדתניא ביבמות (ד' מח:) עמד בדין וברח ניזונית משל יבם:

הכי פריך בשלמא רבי יהושע איכא לקיומי מילתיה דימא דמפר בשותפות קאמר דיש זיקה וכארוסה חשיבא אלא רבי אליעזר מאי טעמיה לי נמי סבירא ליה יש זיקה והויא כארוסה או כשואה אפילו הכי לשני יבמין לא סגי דאין ברירה ואי אין זיקה אפילו אד נמי לא יפר: ד) **אמר רבי אמי כגון שעשה בה מאמר.** שנתן לה קדושין דקדושי יבם הכי מקרו: **מאמר קונה קנין גמור.** דהויא לה ככנוסה ומצי פטר לה בגיטא ולא בעיא חליצה ומש"ה מפר לחודיה: **ורבי יהושע ס"מ בחד יבם.** איכא למימר דמפר אי משום זיקה אי משום מאמר: **אבל בשני יבמין לא.** דאפי' סבירא לך כב"ש דמאמר קונה קנין גמור אפילו הכי מצי אחוה למיסרה עליה בגיטא או בביאה דהכי אשכחן ביבמות ה) לר"ג דסבירא ליה דמאמר קונה קנין גמור כב"ש ואפי' הכי אית ליה דאחוה אסר לה [על היבם] בגיטא או בביאה וכיון שכן היכי משויא לה כנשואה או כארוסה הא מגרע גרעה דארוסה לא מצי אייבם למיסרה על הארוס ואחוה מצי למיסרה על היבם: **ור"ע סבר אין זיקה.** דלא חשיבא ליה זיקה למיהוי אפילו כארוסין: **ורבי אלעזר.** דאמר בפ' ד' אחין מאמר לבית שמאי אינו קונה אלא לדחות בצרה כדתנן התם ו) שלשה אחין ב' נשואין שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי האחיות ועשה בה מופנה מאמר ומת אחיו השני ב"ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה והיינו דקאמר ר"א לדחות בצרה כלומר לדחות את אחותה שלא תאסרנה משום אחות זקוקה דמאמר עדיף לה ככנוסה לענין זה אבל אינו קונה קנין גמור דאי בעי לאפוקה לא סגי לה בגיטא: **מאי איכא למימר.** היכי מצי מיפר כיון דלא קני לה קנין גמור: **הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין וברח.** ופסקו לה מזונות משלו כדתניא בהחולץ [יבמות מא:] עמד בדין וברח ניזונת משל יבם דר"א במתני' דבוגדת לעיל ז). וכי תימא מינח לר"א לר' יהושע מאי איכא למימר דהא רבנן פליגי עליה דר"א במתני' דהבוגדת לעיל דסבירא להו תע"ג דמפרנס לה אינו זכאי בהפרת נדריה וסתם רבנן דפליגי עליה דר"א היינו ר' יהושע דהוא בכל דוכתי בר פלוגתיה א"כ מ"ט דר' יהושע דאמר ביבם א' יפר איכא למימר משום דס"ל דיש זיקה וככנוסה דמיא א"נ רבנן דפליגי עליה דר"א במתני' דבוגדת לאו היינו ר' יהושע ור"א ור' יהושע כולהו סבירא להו דבארוס כל שחייב במזונותיה יפר ובחד יבם (נמי) כשעמד בדין וברח ה"נ מיהו בשני יבמין ועמד חד מינייהו בדין וברח פליגי דר"א ס"ל האי יבם נמי כיון דעמד בדין וברח כארוס דמי ועל דעתו היא נודרת ור' יהושע סבר אין היבמה גמורה לזה כשם שהארוסה גמורה לארוס דאארוסה לא מצי אייבם למיסרה עליה דארוס הלכך כל היכא דאיהו מפרנס לה על דעתו היא נודרת אבל יבמה ליבם במקום שני יבמין כיון דאידך מצי אחוה לאיסה רוחה עצמה קנויה לגמרי ליבם זה שעמדה עמו בדין כדי שתהא נודרת על דעתו. כן נ"ל ח): **תנן א"ר אליעזר וכו'.** לר' אמי פרכינן דאוקמה [ע"א] בשעשה בה מאמר: **קנה לעצמו הוא.** במאמר שעשה בה: **שקנה לעצמו ע"י שמים.** דמקמי הכי הוי אגיזא גביה משום זיקה: **תפשוט דבעי רבה.** לר' אמי דאוקמה בשעשה בה מאמר תפשוט דבעי רבה אירוסין עושה ובעיא מסירה לחופה ובלאו הכי לא קני לא ליורשה ולא ליעמא לה: **או נשואין עושה.** דאם בא עליה בלא חופה קני לה ליורשה וליעמא לה תפשוט מר"א דנשואין עושה דהא אמר ר"א יפר וקס"ד דמפר לחודיה בלא שותפות. ומסקינן לעולם אימא לך דאירוסין עושה ומאי יפר בשותפות קאמר. ואיכא למידק היכי הוה סליק אדעתיה מעיקרא דיפר לחודיה קאמר והא ממתני' משמע דבשותפות דוקא קאמר דא"ר אליעזר ומה אם אשה שקנה לעצמו הרי הוא מפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה והאי ק"ו לא סגי אלא לאפר בשותפות דאפי' תימא דס"ל לר"א דמאמר נישואין עושה היכי מוכח לה מהאי ק"ו לר"ע דליפר לחודיה אימא ליה ר"ע אגא לא סבירא לי דנישואין עושה כדקאמרת אלא ודאי לאפר בשותפות דייק ליה ר"א האי ק"ו דס"ל דלא גרע יבם מארוס והייגו נמי דקמהדר ליה ר"ע אין היבמה גמורה לאיסה כשם שהארוסה גמורה לאיסה דה"ג במתני' במקצת נסחי אלמא ר"א לא דייק ק"ו דידיה ט) לשוויה יבם כארוס והיכי קס"ד דלר"א מיפר יבם לחודיה איכא למימר דהוה סבירא לן דר"א לדבריו דר"ע הוא דקאמר ליה דלא סבירא לך דמאמר נישואין עושה אודי לי מיהת דיפר בשותפות דלא גרע יבם מארוס ואהדר ליה ר"ע אין מיגרע גרע שאין היבמה גמורה לאיסה שאין חייבין עליה בקילה כנערה המאורסה וכדמפ' לקמן [עה.]. ומקשו הכא תו למאי דמסקינן מאי יפר יפר בשותפות אמאי לא פרכינן מי קתני יפרו יפר כדפרכינן ביבמות [כט:] י"ל דהתם הוא דפרכינן הכי משום דאכתי לא קיס לן דאיכא לתרוצא בשעמד בדין וברח דנתר דאקשינן מי קתני מוקמינן לה התם בהכי אבל הכא דאתמר האי פרוקא לעיל אי הוה פריך ליה מי קתני יפרו ידע דהוה מוקי ליה בשעמד בדין וברח ומש"ה לא איכפת ליה לאקשויי:

תניא

תנן אמר רבי אליעזר ומה אם אשה שקנה לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שמיפר נדריה ואי בשעשה בה מאמר קנה לעצמו הוא שקנה לעצמו ע"י שמים תפשוט דבעי רבה ו) מאמר לבית שמאי אירוסין עושה או נשואין עושה תפשוט דנשואין עושה דאי אירוסין עושה הא תנן ז) נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה אמר רב נחמן בר יצחק מאי יפר יפר בשותפות תניא נמי הכי כרבי אמי ח) שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין ר"א אומר יפר ורבי יהושע אומר לאחד ולא לשנים ר"ע אומר לא לאחד ולא לשנים א"ר אליעזר ומה אם אשה שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו נגמרה לו אשה שיש לו חלק עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו אינו דין שתגמור לו אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שכשם שאין לו חלק בה כך אין לאחרים חלק בה תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שכשם שיש לו עמה חלק כך יש לאחרים חלק בה אמר לו ר"י עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד א"ל כלום חלקנו על יבם אחד ועל שני יבמין בין שעשה בה מאמר בין שלא עשה בה מאמר וכשאר דברים כן נדרים בלשון הזה אמר בן עזאי חבל עליך בן עזאי שלא שימשת את ר"ע מאי תניא

ומי. אמרת טעמא דרבי אליעזר דאמר לשנים מיפר כגון שעשה בה מאמר הא דאמר שהקנו לו מן השמים קנה לעצמו הוא במה שעשה בה מאמר: **או נשואין עושה.** יורשה ומיטמא לה והבא עליה נידון בחנק דאי אירוסין ט) דלא פקעה זיקת אחיו לגמרי מיגה היכי מצי יבם מיפר לחודיה: **והא תנן נערה המאורסה וכו'.** דכל זמן שהיא ארוסה אכתי שייך בה אביה: **מאי יפר דקאמר ר"א** (כ) **בשותפות.** עם דלעולם אירוסין עושה: **תניא כוותיה דר' אמי.** דבעשה בה מאמר פליגי: **משבאת לרשותו נגמרה לו.** מיפר נדריה הוא ואביה: **אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו.** שהיא זקוקה לו עד שלא עשה בה מאמר: **משבאת לרשותו.** דעשה בה מאמר: **אינו דין שתגמר לו.** דמפר נדריה: **כך אין לאחרים חלק בה.** קודם שתתארס לו: **כך יש לאחרים חלק בה.** לשאר יבמין: **מה אתה משיב על יבם אחד.** שאין אתה מודה לי עליו הואיל ואין לאחרים חלק בה כארוסה דמיא ומיפר לה: **כלום חלקנו כו'.** דודאי בין עשה בה מאמר בין לא עשה בה מאמר אינו חייב סקילה הבא עליה כנערה המאורסה הלכך אינו מיפר לא שנת יבם אחד ולא שנת שני יבמין דהכל דינו שוה דאין חיוב יותר הבא על שומרת יבם אחד מהבא על שומרת שני יבמין: **וכשאר דברים כן נדרים.** דכשם דלענין סקילה אין לה דין כנערה מאורסה כך בנדרים אינה גמורה לאיסה להפר כנערה מאורסה והכי מפ' לקמן: **שלא שימשת את ר"ע.** שיודע לנגח כל כך ולהשיב תשובות מעולות:

ד) רש"י ד"ה לו נשואין וכו' דאי אירוסין עושה דלא: (כ) ד"ה מאי יפר דקאמר ר"א יפר בשותפות וכו' ולעולם:

תוספות

קנה לעצמו הוא. שהרי עשה בה מאמר. ומתכן קנה לעצמו ומ"מ ע"י שמים: תפשוט. מדא"ר"א יפר מטעם מאמר. דנישואין עושה. דאי אירוסין עושה היכי מפר בלא אב. וק' לר"א שיהיה מאי קאמר, כי נמי אירוסין עושה מפר יבם לחודיה, דהא אוקימנא שפקקו לה ב"ד [מזונות] משלו והוי כמו אירוסין והגיע זמן דאר"א דמפר, ותירץ [דפריץ] לר' יהושע דלית ליה דמפר בהגיע זמן, א"נ הא דאוקימנא בשעמד בדין היינו דלא מיקרי לר"א דא' דמאמר אינו קונה אלא לדחות בצרה וקאמר הכא דתפשוט לדידן דלא ס"ל כר' אלעזר, דאין אנו זקוקים לאוקומי בשעמד בדין ומיירי דלא עמד בדין ואינו חייב לזונה, ולא הוי כמו הגיע זמן: **מאי יפר בשותפות.** עם אב, ולעולם אירוסין עושה. ובפ' ד' אחי' (יבמות כט:) פריך מי קתני יפרו יפר קתני. וי"ל דלכך לא פריך הכא [כמו התם], התם פרך אמילתא הך דרב נחמן מי קתני [יפרו וכו'] לר"א דא' מאמר אינו קונה אלא לדחות בצרה, עד דמוקי לה התם בשעמד בדין, והכא כבר מוקמי' בשעמד בדין וכדרב פנחס, והך אתקפתא דתפשוט כו' אי לא מוקמינן לה בשעמד בדין הילכך מוקי לה בשותפות, ולא רצה להקשו' מי קתני יפרו שוכל לשנוי בשעמד בדין וכדרב פנחס וכדאמינן לר"א: **תניא כוותי' דר' אמי.** דטעמי' דר"א משום דעבד מאמר, וכי אמיקנא לעי' שעמדה בדין וכדרב פנחס, לא סגי בהעמדה בדין גרידא אי לאו מאמר: **ומה אשה.** בעלמי שאין לו חלק בה עד שתשאה: **משבאת לרשותו.** שנשאה: נגמרה לו. שמפר לבדו: **אשה שיש לו חלק.** זקוקה לו: **עד שלא תבא לרשותו.** קודם שעשה בה מאמר: [משבאת לרשותו אינו] דין שתגמור. שמפר לבד, אי מאמר נשואי' עושה דהוי כמו נשואה, ואי אירוסי' עושה יפר לבדו בשעמד בדין, וכדרב פנחס: **שאין לאחר' חלק בה.** קודם שנשאה שפוייה היא: **יש לאחר' חלק בה.** לשאר יבמין: דבריך. משונתן שלא יפר: **כלום חלקנו בין יבם אחד לשני יבמין.** בין נאחד בין בשנים ובין עשה בה מאמר ובין לא עשה יש לי טעם ולאיה שלא יפר: **שהרי בשאר דברי'** בן נדרים. פי' יש לנו ללמד הספרה משאר דברי', דכמו (דלפני) [דלענין] שאר דברי' לא עמדה לו במאמר, כן לענין הפרה לא תגמר. לקמן מפ' מאי דשאר דברי': **חבל** על בן עזאי. על עצמו היה נאנח:

מוסף רש"י

אביה ובעלה מפירין נדריה. ואינו מופר עד שיפרו שניהם (כתובות לט.). **חבל עליך.** כל חבל שבא"ם חבלה והפסד הוא (חולין ע. וכעי"ז יבמות קכב. ומנחדרין נט:).

פירוש הרא"ש

תנן א"ר אליעזר כו'. אלרבי אמי דאוקמה בשעשה בה מאמר מבדל לפרוכי: שקנה לעצמו ע"י שמים. שהיתה כבר זקוקה לו: אירוסין עושה. ונעיא מסירה לחופה: נישואין עושה. ואם בא עליה בלא חופה קנאה ומוציאה בגט: **תניא כוותיה דר' אמי.** דמפרש טעמא דבית שמאי משום שעשה בה מאמר: **שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו.** והיינו מקדש אשה: **משבאת לרשותו.** נגמרה לו להפר נדריה עם אביה: יבמתו. שהיתה זקוקה לו קודם שעשה בה מאמר אינו דין שיפר לה: כך יש לאחרים חלק בה. שהיא זקוקה גם לאחיו: **שאר דברים לנדרים דמו.** דלשאר דברים לא נגמרה להפרת נדרים נמי לא נגמרה לקמן מפרש מאי שאר דברים: **חבל** על בן עזאי. הרבה תנאה והפסד יש בדבר שתלמיד ותיק כגון עזאי לא שימש אדם גדול כר"ע:

ה) יבמות כט:, ו) ספרא פ"ו), ז) [לקמן עה:], ח) [יבמות כט.], ט) [לקמן עב:], י) [יבמות שיין לע"ל], יא) [ל"ל אלא (שוויה)].

ומאי פניא כוותיה(ג). ממאי משכחינן הכא דתניא כוותיה דר' אמי דכשעשה בה מאמר פליגי: **מדקתני ר"ע אומר כלום חלקנו בין יבם כו' בין שעשה בה מאמר יפר.** מכלל דשמעיה ליה לר"א דאמר דכשעשה בה מאמר יפר ואהכי מהדר ליה ר"ע הכי: **א"נ.** מדקאמר ר' אליעזר ברישא משנכנסה לרשותו נגמרה לו אשה שיש לו חלק בה וכו' אינו דין שנגמר לו ואי דלא קדיש בה מאמר מאי נגמרה לו איכא: **אי אתה מודה.** שאפילו עשה בה מאמר שאין חייבין עליה סקילה כנערה המאורסה הלכך לגבי נדרים נמי לא הוי כארוסה ואהכי אינו יכול להפר לה: **מתניתין נמי דיקא.** כרבי אמי (ג) טעמא דר"ע דאמר בברייתא וכשאר דברים כן נדרים משום סקילה הוא דקאמר: **דקתני אין היבמה גמורה לאישה.** מדקא קרי לה ליבמה אשה אלמא כשעשה בה מאמר עסקינן ומדאמר הכי דאיכא נמי להקיש לארוסה שמע מינה דמשום סקילה הוא דקאמר ר"ע דאינו מפר כשם שמפר לארוסה: **מתני' הרי הן קיימין לא אמר כלום.** דנדרים שלא נאו לעולם אינו יכול לקיים: **שכאו לכלל איסור.** שכבר נדרה וקא חייל עלה אפילו הכי מפר כ"ש דמפר אותן שלא באו לכלל איסור כשיבאו דעדיין לית בהו משעשע. אבל לענין קיום אי אפשר שידון כך דנדרים שכבר באו לכלל איסור דין הוא שיקיים הלכך לא אמר כלום לדברי הכל: **אם שלא בא לכלל הקם.** שעדיין לא באו לעולם ואי אפשר לקיימו כדקתני דכי אמר הרי הן קיימין לא אמר כלום: **אינו בא לכלל הפר.** דאינו יכול להפר: **גמ' מיחל חייבי.** עלה ובטלי לאלתר משום (ד) דהפרה קודם לכן: **או דילמא לא חייבי כלל.** דהפרה דעבד קא מהניא דלא חיילא עלה שום נדר: דאי

תניא כוותיה דר' אמי (א) דקתני בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר א"נ מרישא דקתני משנכנסה לרשותו נגמרה לו ואי דלא קדיש מאי נגמרה לו תפשוט מיניה כשעשה בה מאמר מאי וכשאר דברים כן נדרים דקתני אמר רבא הכי קתני אי אתה מודה שאין חייבין סקילה כנערה המאורסה אמר רב אשי מתני' נמי דיקא אין יבמה גמורה לאישה כשם שארוסה גמורה לאישה: **מתני'** (ב) א האומר לאשתו כל הנדרים שתדורי מכאן עד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין ר' אליעזר אומר מופר וחכ"א ב אינו מופר אמר ר"א אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור אמרו לו הרי הוא אומר [1]אישה יקימנו ואישה יפרנו ג) את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר: **גמ'** איבעיא להו לר"א מיחל חלין ובטלין או דלמא לא חלין כלל למאי נפקא מינה כגון

ג) **פניא כוותיה דר' אמי.** דלוקמה [עד.] להא דר' אליעזר כשעשה בה מאמר: **מה אשה שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו.** דהיינו יבמה שהיה לו חלק בה משום זיקה קודם שעשה בה מאמר: **משבאת לרשותו.** דהיינו כשעשה בה מאמר אינו דין שנגמר לו ויהא זכאי יבם להפר נדריה בשותפות: **כשאר דברים כן נדרים.** משאר דברים אתה למד שאין היבם מפר נדריה שהרי לשאר דברים אינה כארוסה ואפילו עשה בה מאמר וכדמפרש לקמן אף להפרת נדרים כן שאינה כארוסתו ואינו מפר נדריה אפילו בשותפות: **חבל עליך כן עזאי.** על עצמו היה דואג מפני שלא שימש את ר"ע(ד): **מאי פניא כוותיה דר' אמי.** דלוקמה בשעשה בה מאמר היכא תניא כוותיה: **דקתני בין שעשה בה מאמר.** אלמא שמעיה ר"ע לר"א דבעשה בה מאמר מייריי: **אי נמי מרישא.** דקתני משנכנסה לרשותו נגמרה לו. האי ליטנא לאו דוקא דהוה ליה לאתויי אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו אינו דין שנגמר לו אלא בעל דברים דמאי נמי דיקא: **דכשאר דברים כן נדרים דקתני.** מאי ניהו אותן דברים דקא ילף נדרים מינייהו: **שאין חייבין עליה סקילה.** שאין חייבין על היבמה סקילה ואפילו עשה בה מאמר. אלמא לא עדיף מאמר דיבמה בקדושין דארוסה: **מתניתין נמי דיקא.** דמחיוב סקילה קא מייתי ראיה: **כשם שארוסה גמורה לאישה.** דארוסה בסקילה אם זינתה: **ולענין הלכה** קי"ל כר"ע דאינו מפר לא לאחד ולא לשנים דאע"ג דקי"ל

ים זיקה ועיל פרישנא טעמא דר"ע משום דסבירא ליה אין זיקה איכא למימר דאיתי לה הך ברייתא אבל בתר דאיתי לה חזינן דאפילו סבירא ליה לר"ע דיש זיקה מצי אמר דלא יפר לפי שאין היבמה גמורה לאשה שאין חייבין עליה סקילה כנערה המאורסה וכיון דקלסיה בן עזאי לר"ע וחכינהו לר"א ור' יהושע בדינא דלא אהדרו ליה מידי נקטינן כוותיה וכן פסק הרמב"ן ז"ל. ומסתפקא לי כיון דיבם לא מצי מפר אב במקום יבם מן המאורסין אי מצי מפר או לא ולא ידענא אכרעותא בהא מילתא. מיהו מסתברא לי בנדרים שנדרה בבית אביה או בעודה ארוסה מצי מפר לה דהא כל היכא דליכא ארוס מת הבעל נתרוקנה רשות לאב והכא כיון דלא זכי יבם בנדרי יבמה כמאן דליתיה דמי. וממה שפרשתי למעלה (דף עא:) בשם רבותי בעלי התוס' ז"ל בהגיה דש"ס סברי בנדרים נמי שנארו לארוס נתרוקנה רשות לאב נ"ל כן דהא לפי פירושם ז"ל טעמייהו דש"ס משום דכיון דנארו לארוס ראשון לא זכי בהו ארוס אחרון ואע"ג דליתיה לארוס אחרון כמאן דליתיה דמי וכיון דכמאן דליתיה דמי קם ליה אב כאילו איתיה באפי נפשי' ואיכא ארוס לדידן נמי ביבם כיון דלא זכי בנדרי ארוס ראשון אב מצי מפר. מיהו בנדרים שנדרה ברשות יבם אכתי מספקא לי. זהו מה שנראה לי בזה ולענין מעשה צריך עיון ובדיקה בדברי הראשונים ז"ל: **מתני' האומר לאשתו וכו' מכאן ועד שאבא ממקום פלוני.** מאותה שעה שאבא מכאן ועד שאבא ממקום פלוני. והיינו דקתני מכאן ולא קתני מיום זה לפי שאין דעתו אלא מיום שיצא מכאן ומש"ה לא מפר לה מהשתא דחיים דלמא בעודו אצלה תדור נדרים שידלה בקיומן וכדפרישית לעיל (דף עג.) בהגיה דהאומר לאפוטרופוס: **הרי הן קיימין לא אמר כלום.** דדוקא לענין הפרה אמר ר"א מופר משום ק"ו דידיה כדמפרש ואזיל ה)(ולענין הקמה אדרבה היא הנותנת) אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור שהם חזקים ביותר שכבר חלו לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור ולא חמירי כולי האי אבל לענין הקמה אדרבה דנהי דאשכחן דנדרים שחלו דחמירי מצי לקיומי מצן לימא לן הכי בנדרים שעדיין לא חלו דלא אליבא דאמר: **אם שבא לכלל הקם.** נדרים שחלו: **לא בא לכלל הקם.** נדרים שלא חלו: **לא בא לכלל הפר.** דאיכא ק"ו בעל כרחך הקישן הכתוב: **גמ' לר"א מיחל חיילין ובטלין.** לר"א דאמר דמצי מפר נדריה קודם שתדור מי אמרינן דאותן נדרים שנדרה לאחר הפרה חיילי דהפרה לא מעכבא בהו ומיהו בטלי להו מיד או דלמא לא חיילי כלל כיון שהפר לה קודם שנדרה: **דאתפיס אחרינא בהדין נדרא.** כגון שנדרה היא בנזיר ובא אחר ואמר ואני כמוה אי אמרת חיילין ובטלין הויא תפיסותא דנהי דבטלי להו מיד אפי' הכי כיון דחיילי מצי מתפיס בהו דכי אמר ואני כמוה אהרייני נזירה דקאמרה קאמר ואי לא חיילי ליכא תשמישא הלכך לא הויא התפסה. ומקשו הכא ואפי' תימא חיילין ובטלין היכי מצי מתפיס מאי שנא ממאי דבעיא לן ברים מכילתין (דף יא:) היכא דמנח בשר שלמים לאחר זריקת דמים קמיה והתפיס ביה בשר אחר ואמר זה כזה דליבעיא לן אי בדמעיקרא קמתפיס ואסור או בהיתרא דהשתא קמתפיס ושרי ומסקנא דבהיתרא קמתפיס איכא למימר דלא דמי דשאני התם דאמר זה כזה ומש"ה אמר דכמו שהוא זה עכשיו קאמר אבל הכא שזו אומרת הריני נזירה והאי מתפיס בה ואמר ואני משמע ודאי דבנזירות דקאמרה קמתפיס והכי מוכחא סוגיין דנזירות שנכתוב בסמוך בס"ד. ומקשו תו הכא ונהי דחיילא התפסה מאי הוי נימא דכיון דאתפיס בה כי אבטיל נדרא קמא אבטיל נמי האי דדינא דמתפיס הכי הוא כדתנן בפ' מי שאמר (נזיר כ:) הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כולן נזירין אותר אחד מהן אותרו כולן ועיל נמי בפ' ד' נדרים (דף כו. וסו. במשנה) אמר דבשתלמן זה בזה אותר הראשון אותרו כולן ולאו קושיא היא כלל דלא איתמר אותר מ' מהן אותרו כולן אלא בהיתר חכם שעוקר הנדר מעיקרו הלכך כל שהותר מ' מהן אגלי מילתא שלא היה כאן נדר מעולם ובטלה לה התפסה דבתרא אבל בעל שאינו עוקר למפרע אלא מכאן ולהבא אע"פ שהותר הראשון אינן באיסוריהו קיימי שאין התפסה שלהם בטלה בכך וגמרא היא בהדיא

מסורת הש"ס

א) לעיל עב: מזיר יב:. ב) [לקמן עו:]. ג) [שייך עוד לדף עד:]. ד) [ע"כ שייך לדף הקודם]. ה) [כל זה טעות הדפוס]. ו) [שייך לע"כ].

תורה אור השלם

1. כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ:
במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדקתני בין שעשה: (ב) רש"י ד"ה ומאי מניא כוותיה דרבי אמי ממאי: (ג) ד"ה מתניתין וכו' דטעמא וכו' מדקא קרי ליבמה אשה אלמא וכו' ומדקאמר הכא דאיכא כל"ל והל"ל: (ד) ד"ה מיחל וכו' משום דהפר:

מוסף רש"י

כל הנדרים כו' הרי הן קיימין לא אמר כלום. דנדרין לא בא הגדר לעולם ואיתן יכול לקיימו (לעיל עב:). לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר. הלכך לא מצי מפר אלא לאחר שנדרה שבא לכלל הקם (לקמן עו:).

פירוש הרא"ש

דקתני בין שעשה בה מאמר. מכלל דשמעיה ליה לר' אליעזר דאיירי בשעשה בה מאמר: דקתני משנכנסה לרשותו. דמשבא לרשותו אמר שכבר יש לו חלק בה היינו מאמר: מתני' הרי הן קיימין לא אמר בלום. כדפרישית לעיל דהוה ליה קיום בטעות לפי שיש נדרים שלא יתפוץ וה"ר אליעזר ממי"ץ פירש כאן עוד טעם אחר שיקיים נדרים שבא לכלל איסור מחומת שלא באו לכלל איסור מיהו נריכים אנו לטעם הראשון דהא רבנן קאמרי בנדרים לענתיד דשלא באו לכלל הקם לא באו לכלל הפר ומנא להו לרבנן בנדרים שלעתיד שלא באו לכלל הקם דהא לא אמרו ר"ן אלא ע"כ משום דהוי כמו קיום בטעות: את שבאו לכלל הקם. היינו נדרים שכבר חלו: גמ' מחל חיילי ובטלי. אותם נדרים שהפר כבר לאשתו כשנדרה אותם חלו ונתבטלו לאלתר או לא חיילי כלל:

מט א ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כח:

תוספות

מאי תניא כוותי' דר' אמי. מאיזה דבר מן הברייתא [מייתי לאיה] דר"א בשעשה מאמר קאמר: דקתני ר"ע בין שעשה בה מאמר כו'. אלמא שמעי' לר"א דכשעשה מאמר קאי: **א"נ מרישא.** למדנו כר' אמי, מדקתני משנכנסה לרשותו כו' עד משבאת לרשותו אינו דין שנגמר לו, משבאת לרשותו דיבמה. והתלמוד אינו מביא כ"ל מחלק הדבר דגמר, ואית דגרים [מ"ג מסיפא] דיבמה קמתני, אלא פשוט בשעשה מאמר אייר: **מאי ובשאר דברי'.** לעיל (עד:): שאין חייבי' עליה סקילה. גם אחר שעשה בה מאמר, (וכו ביוס ויבם) [בין בשני יבמין ובין ביבם] אחד, אלמא לא נגמרה ליבם כשאר אשה ע"י המאמר, כמו כן לא יפר לה: **מתני' נמי דיקא.** אע"ר מ"ר מ"ר מעטם [שאינה] נגמרה לאיבם סקילה, דקתני אין יבמה גמורה לאישה, מדהכיר אישה (ולא) [וגם] הזכיר ארוסה שמעינו שמסקילה לגמ, אפי' עם האב לא יפר אפי' כארוסה לא מצינ ליה ר"ע. ומיתי כיון דלר"א מאמר קונה קנין גמור כנ"ש ור' יהושע לגאורה כנ"ש ולבכ"ש קונה מן התורה דלרבי' (עי' קידושין יח.) ולקמה (דנרים כא), וא"כ אמאי אין מייבי' עליה סקילה, ומאי קאמר ר"ע לר"א אי אתה מודה שאין חייבי' עליה סקילה: מתני' האו' לאשתו כל נדרי' שתדורי מכאן עד שאבא. פי' מלאותה שעה (שאסתרא) [שאלה] עד שאבא: הרי הן קיימי' לא א' כלום. לפי שאינו גומר בלינו לקיים, שיש נדרי' שלא באו בא' לא יתפוץ בקיומם, הלכך ה"ל בקיום בטעות, לשון הקונטי'. מיהו היה יכול לפ' דלגך לא מ' כלום דטעמ' דר"א דמופרים משום ק"ו ולא שייך גבי קיום, דדין הוא דמקיים נדרי' (כמו) [כיון] שבאו לכלל איסור אבל אותם שלא באו לא יקיים דגרועי' הם (ותס) [ולפי'] אחר שקיים יפר. אבל צריך בפירושו בגמר דמלמא דתמן שאמרו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר, ונדרי' לעתיד אינם באים לכלל הקם, ולא אית להו ק"ו. אלא ע"כ טעמא משום דהוי קיום בטעות: **אם בפר נדרי' שבאו [לכלל] אינו'.** נדרי' שחלו כבר: לא יפר שלא באו לכלל אינו'. שלא באו עדיין: **את שבא לכלל הקם.** דהיינו נדרי' שחלו: **ואת שאינם באים לכלל הקם.** אותם שלא נדרה עדיין אינו יכול להקים לר"ה, דהוי קיום בטעות:

גמ' איבעיא להו [לר"א] מיחל חיילי נדרי אשתו ובטלי. פי' כשהפר לה נדרי' שעתידה לדור [מיחל חיילי] ובטלי, מי אמרינן דחיילי ובטלי אחר שחלו שהרי הפר: